

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО КУРСУ
“ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ”
на 2020/21 н.р.

Львів, 2021

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

Семестр	Усього годин	Кількість годин, відведених на:			Форма звітності
	90	лекції	практично-семінарські заняття	самостійну роботу	
4		16	16	58	залік

Лекційні заняття:

вівторок (знаменник) , 11.50-13.10 (I потік);

вівторок (знаменник) , 13.30-14.50 (II потік);

Лектор: доц. Караманов Олексій Владиславович

Дні консультації:

понеділок, 15.00-16.00, кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи (вул. Туган-Барановського,7).

Практично-семінарські заняття:

вівторок (чисельник) , 11.50-13.10 (I підгрупа);

вівторок (чисельник) , 13.30-14.50 (II підгрупа);

п'ятниця (знаменник) , 11.50-13.10 (III підгрупа);

п'ятниця (знаменник) , 13.30-14.50 (IV підгрупа);

п'ятниця (чисельник) , 11.50-13.10 (V підгрупа);

п'ятниця (чисельник) , 13.30-14.50 (VI підгрупа).

Керівники семінарів:

- доц. Караманов Олексій Владиславович
- доц. Заячук Юлія Дмитрівна

Контакти:

Факультет педагогічної освіти,

Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

вул. Туган-Барановського, 7.

Тел. 239-47-65.

Інтернет-сторінка: <http://www.lnu.edu.ua/Pedagogika/indexukr.htm>

Мета та завдання навчальної дисципліни

Головною метою навчальної програми курсу “Формування лідерських якостей особистості” є ознайомлення майбутніх фахівців з головними питаннями теорії і практики лідерства.

Курс “Формування лідерських якостей особистості” призначений для з'ясування сутності понять «лідер», «лідерські якості»; допомоги студентам оволодіти відповідними вміннями й навичками для формування ефективної культури організації та управління, підготовки соціально активної особистості шляхом формування відповідних лідерських якостей.

Мета кожного заняття – реальне співробітництво і взаємодія викладачів зі студентами, досягнення високої комунікативності, включення кожного студента у навчальний процес, виконання індивідуальних завдань, рефлексія, стимулювання студентів до педагогічної взаємодії. Навчальний курс посідає важливе місце у формуванні наукового світогляду людини. Особлива увага звертається на характерологічні особливості лідера; напрями досліджень у сфері лідерства; шляхи вирішення конфліктних ситуацій, що виникають в колективі; методики, спрямовані на розвиток лідерських якостей.

У процесі вивчення курсу студенти повинні володіти методами виявлення та формування лідерських якостей; вміти використовувати педагогічні техніки у процесі формування лідерських якостей; більш впевнено аналізувати процеси навколишнього середовища; організовувати дозвіллеву діяльність молоді, волонтерські та громадські об'єднання; впроваджувати нові технології роботи.

Навчальний курс посідає важливе місце у системі формування наукового світогляду людини. Особлива увага приділяється вивченню ролі лідерських якостей у формуванні цілісної особистості, здатної приймати самостійні рішення, бути ініціативною та відповідальною у різних сферах власної життєдіяльності та професійної діяльності, розвивати комунікативні здібності та розширювати світогляд.

Інформація щодо здійснення оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінювання навчальних досягнень студентів упродовж семестру здійснюються на основі рейтингової системи за шкалою від 0 до 100 балів. Підсумковий семестровий контроль у формі заліку передбачає виставлення підсумкової оцінки з дисципліни “Формування лідерських якостей особистості” на основі набраних балів за модулями (поточна навчальна діяльність, навчальні міні-проекти).

Передбачено такі види оцінювання навчальної діяльності студентів:

- *поточний контроль* навчально-пізнавальної діяльності на практично-семінарських заняттях (доповідь, повідомлення, участь у дискусіях тощо) – 5 б.;
- *виконання завдань самостійної роботи* – 20 б.;
- *періодичний контроль* (тестування), максимально за тест — 10 б.;
- *перевірка виконання завдань навчального міні-проекту (проектів)*, максимально за проект – 20 балів;

Навчальні міні-проекти

Обсяг кожного міні-проекту становить не менше визначеної кількості сторінок формату А4 (див.: завдання). Виконання кожного міні-проекту передбачає дотримання запропонованого алгоритму та наступної структури:

- 1) *титульна сторінка*;
- 2) *вступ* (у ньому обґрунтовують важливість теми, проблеми);
- 3) *головна частина* (у ній розкриваються основні питання);
- 4) *висновок* (коротке узагальнення);
- 5) *перелік використаної літератури*, включаючи Інтернет-джерела (вказувати з дотриманням загальноприйнятих вимог).

Виконані міні-проекти вкладаються в окремий файл та здаються в окреслений день керівнику семінару. Упродовж семестру студенти виконують два навчальних міні-проектів.

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Поняття “особистість”, “лідерство”, “лідер”, “лідерські якості”, “формування” у взаємозв’язку різних дисциплін. Теорії та концепції лідерства. (2 год.)

Тема 2. Ознаки і функції особистості лідера та його психологічний портрет. Емоційна сфера особистості у контексті формування лідерських якостей. (2 год.)

Тема 3. Психологічні засади ефективної комунікації лідера. Риторика лідера та прийоми ораторського мистецтва. (2 год.)

Тема 4. Синтонічна модель спілкування (НЛП). Особливості психологічного маніпулювання. (2 год.)

Тема 5. Принципи психологічної свободи особистості як засада формування лідерських якостей. (2 год.)

Тема 6. Лідерство і харизма. Особливості поведінки лідера в екстремальних ситуаціях. (2 год.)

Тема 7. Формування іміджу лідера. Поняття про PR та коучинг. Стратегії досягнення успіху. (2 год.)

Тема 8. Підсумкове заняття. Презентація проектів “Мій шлях розвитку лідерських якостей”. (2 год.)

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНО-СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Поняття “особистість”, “лідерство”, “лідер”, “лідерські якості”, “формування” у взаємозв’язку різних дисциплін. Теорії та концепції лідерства.

1. Аналіз базових категорій курсу – “особистість”, “лідерство”, “лідер”, “лідерські якості”, “формування”.
2. Еволюція визначення поняття лідерства.
3. Феномен лідерства у контексті діяльності організацій.
4. Лідерство і якості особистості.
5. Сучасні теорії та концепції лідерства.

Тема 2. Ознаки і функції особистості лідера та його психологічний портрет. Емоційна сфера особистості у контексті формування лідерських якостей.

1. Особистість лідера у контексті аналізу психічних станів, процесів та властивостей.
2. Найголовніші ознаки та функції лідера.
3. Поняття про стилі лідерства.
4. Емоції та лідерство.
5. Психологічний портрет лідера.

Тема 3. Психологічні засади ефективної комунікації лідера. Риторика лідера та прийоми ораторського мистецтва.

1. Комунікація та спілкування у контексті формування лідерських якостей.
2. Поняття про стратегії, стилі та рівні спілкування.
3. Кодекс ділового спілкування і особистість лідера.
4. Практична риторика лідера.
5. Аналіз прийомів ораторського мистецтва у контексті різних моделей спілкування (стратегій комунікації).

Тема 4. Синтонічна модель спілкування (НЛП). Особливості психологічного маніпулювання.

1. Загальна характеристика компонентів синтонічної моделі спілкування (НЛП) у контексті формування лідерських якостей.
2. Основні уміння спілкування в НЛП: сенсорна гострота, гнучкість, конгруентність.

3. Основні уміння спілкування в НЛП: рапорт, ресурсний стан, пойнтери.

4. Поняття про маніпуляцію. Види маніпуляцій та прийоми маніпулювання.

5. Лідерство і маніпуляції. Стратегії протидії маніпуляціям.

Тема 5. Принципи психологічної свободи особистості як засада формування лідерських якостей.

1. Аналіз поняття «психологічна свобода особистості».

2. Поняття про асертивність та його інтерпретація в науковій літературі.

3. Базові права особистості та принципи психологічної свободи.

4. Аналіз та відпрацювання психологічних технік «Заїжджена платівка», «Гра в туман» та «Саморозкриття».

5. Аналіз та відпрацювання психологічних технік «Вільна інформація», «Негативні розпитування», «Розумний компроміс».

Тема 6. Лідерство і харизма. Особливості поведінки лідера в екстремальних ситуаціях.

1. Поняття про харизму та його інтерпретація в науковій літературі.

2. Лідерство і харизма в історії: аналіз прикладів.

3. Стили поведінки лідера в екстремальних ситуаціях.

4. Стратегії комунікації лідера з підлеглими в умовах екстремальної ситуації.

5. Аналіз та відпрацювання послідовності дій лідера в екстремальній ситуації (проектна гра «Острів»).

Тема 7. Формування іміджу лідера. Поняття про PR та коучинг. Стратегії досягнення успіху.

1. Поняття про іміджеологію лідерства.

2. Аналіз психологічних аспектів лідерської поведінки.

3. PR та коучинг у роботі лідера: основні принципи застосування.

4. Коучинг та життєві сценарії людини.

5. Приклади успішних практик комунікації у діяльності лідера.

Тема 8. Підсумкове заняття. Презентація проектів “Мій шлях розвитку лідерських якостей”.

ТЕМАТИКА ТВОРЧИХ МІНІ-ПРОЕКТІВ

МІНІ-ПРОЕКТ № 1. “ОПИС ПОДІЇ”

Залікова вартість – 10 балів

Обсяг – не менше 4 стор.

Увага! Кожен проект виконується на аркушах формату А 4, підписується та вкладається в окремий файл. До проекту можливе виконання презентації.

На основі аналізу різних джерел та прийомів риторики, опишіть одну з подій Вашого життя.

Алгоритм виконання:

1. У процесі опису намагайтеся чітко встановити причинно-наслідкові зв'язки цієї події, наголошуючи на її передумовах та наслідках.
2. Для ефективної репрезентації матеріалу намагайтеся створити яскраві образи (метафори), образний ряд, використовуючи приклади, порівняння, подробиці, роз'яснення, повторення, епізодичні вставки.
3. Намагайтеся підсилити Вашу розповідь прийомами контрасту та “руйнування образу”, цитування, протиставлення, полісемії, парафразу, гри слів, перехрещуванням та ін.
4. Визначте можливі кульмінаційні моменти Вашого опису та підсилюйте їх закликком, підвищенням напруги, несподіваністю, перебільшенням, парадоксальним твердженням.
5. Завершуючи опис, акцентуйте на важливості даної події, використовуючи риторичні запитання, попередження, прогнози, заперечення, натяки тощо.

ПРОЕКТ-ПОРТФОЛІО

“МІЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ”

Залікова вартість – 20 балів

Обсяг – не менше 8 стор. (+ матеріали портфоліо)

Увага! Кожен проект виконується на аркушах формату А 4, підписується та вкладається в окремий файл. До проекту можливе виконання презентації.

На основі опрацювання рекомендованої літератури, лекційного матеріалу та результатів індивідуальних діагностичних тестів складіть план Вашого індивідуального особистісного розвитку лідерських якостей.

Алгоритм виконання

1. Стисло опишіть результати індивідуальних діагностичних тестів та прокоментуйте їх результати.
2. Які Ваші якості та індивідуальні властивості стимулюють Вас до особистісного розвитку, а які перешкоджають? Чому? Опишіть можливі причини.
3. Якими лідерськими якостями та властивостями Ви б хотіли оволодіти? Що заважало Вам зробити це раніше?
4. Використовуючи різні стратегії (зокрема, стратегію НЛП), презентуйте конкретні алгоритми дій, необхідних для оволодіння відповідними лідерськими якостями та властивостями.
5. Визначте та обґрунтуйте, скільки часу Вам необхідно для оволодіння обраними лідерськими якостями та властивостями.

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Модуль 1 (поточна робота ПР, виконання діагностичних тестів ДТ, періодичний і підсумковий контроль ПК)						Мо- дуль 2 (НП)	Сума
Змістовий модуль 1 (теми 1-4)			Змістовий модуль 2 (теми 4-8)				
35			35				
ПР	ДТ	ПК	ПР	ДТ	ПК	30	100
20	10	5	20	10	5		

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Визначення</i>	<i>За національною шкалою</i>	
			<i>Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку</i>	<i>Залік</i>
90–100	A	Відмінно	Відмінно	Зараховано
81-89	B	Дуже добре	Добре	
71-80	C	Добре		
61-70	D	Задовільно	Задовільно	
51-60	E	Достатньо		

Примітки.

- умовою зарахування курсу є набір студентом мінімум 51 балу за поточну роботу за умови обов'язкового виконання проєктів, опрацювання аудиторних самостійних завдань та виконання поточних тестів;
- у випадку виконання міні-проєктів пізніше зазначеного терміну, вони оцінюватимуться з коефіцієнтом 0, 5;
- тематика самостійної роботи подається додатково;
- за участь у науковій роботі студенту додатково може бути нараховано до 10 балів;

СПИСОК ЗАГАЛЬНОЇ РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Альтманн Г.Х. Звёздные часы лидерства. Лучшие стратегии управления в мировой истории / Пер. с нем. - М.: Интерэкспорт, 1999.
2. Бенеш Г. Психологія: dtv-atlas: довідник. – К., 2007.

3. Главник О., Бевз Г. Технології навчання дорослих – К.: Главник, 2006;
4. Главник О., Безпальча Р., Попова О. Тренерська валіза- К.: Главник, 2006;
5. Головаха О. І., Паніна Н. В. Психологія людського взаємопорозуміння. - К.: Політвидав, 1989.
6. Гоулман Д. Эмоциональное лидерство : Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008.
7. Довгань Л. Є. Праця керівника, або практичний менеджмент. - К.: ЕксОб, 2002.
8. Евтихонов О. В. Тренинг лидерства: Монография. – СПб.: Речь, 2007;
9. Кипнис М. Тренинг лидерства. - М.: Ось-89, 2004.
10. Кови С. Семь навыков лидера. - Минск: Вегапринт, 1996.
11. Крестов Б.И. Типология лидерства // Социально-гуманитарные знания. - 2000. - № 3. - С.73-78.
12. Кристофер Э., Смит Л. Тренинг лидерства. - СПб.: Питер, 2001.
13. Максвелл Дж. Основы взаимоотношений : об этом должен знать каждый лидер. – К. : Брайт Букс, 2007.
14. Осокин Р. Феномен лидерства. Первый среди равных. – М. : ГроссМедия, 2008.
15. Сидоренко Е. В. Тренинг влияния и противостояния влиянию. – СПб.: Речь, 2004.
16. Смит М. Дж. Тренинг уверенности в себе. – М., 2002;
17. Стрижко В. Краткое слово о философии для лидера : Учебное пособие. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2008.
18. Тараненко В. И. Психоманипуляции вокруг нас. К.-М., 2004;
19. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. – К., 2008;
20. Шаргородська С. В. Тренінгова робота з підлітками та молоддю (з досвіду роботи соціального педагога)- Рівне: РОЦППСР, 2006.

Допоміжна

1. Леммерман Х. Учебник риторики. Тренировка речи с упражнениями. М.: Интерэксперт, 1999;
2. Осюхіна А. Стратегія лідерства / А. Осюхіна // Завуч. – 2008. – № 23–24. – С. 67.
3. Стешов А.В. Риторика для лидера. СПб.: НОУ "Экспресс", 2003;
4. Траверсе Т.М. Дослідження проблеми лідерства у сучасній політичній психології//Соціологія. Психологія.Педагогіка. – 2006, - №26, - С. 25-27.
5. Хоменко І. В. Еристика: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008.